

Miscel·lània retrospectiva

TORROELLA FA MIG SEGLE

- Any 1916 -

En les pàgines del nostre Llibre de Festa Major s'hi apleguen els més diversos treballs d'investigació relacionats amb Torroella, constituint uns autèntics annals dels valors de la nostra personalitat col·lectiva.

Unes fotografies antigues, de color groguenc i esmoreït pel pas de les anyades, plenes, però, de graciosa i descriptiva essència torroellenca, ens han induït a realitzar un petit treball evocador d'una època contemporània que compleix exactament mig segle: l'any 1916.

La remembrança, pels que visqueren aquell temps, els ha de complaure al fer-los reviure l'enyorada joventut; representa el retorn a un ahir de viva permanència en el cor i el sentiment.

Per aquells que no visqueren l'època —mig segle constitueix la major part de l'existència humana— els informarà dels diversos aspectes de la vida localista, d'una Torroella que per ells és pura història, fets i personatges que es perden i es confonen amb el temps més remots, d'ignorada coneixença.

Any 1916! Obrim solemnement les pàgines del llibre dels records humans, plenes de la pols del camí de la vida, i rememorem la Torroella de fa mig segle.

* * *

P.C.

GENER 1916

Les autoritats.

La composició de l'Ajuntament era com segueix: Alcalde-President: D. Josep Sala Fortià; Primer Tinent d'Alcalde: D. Narcís Creixell Bernatallada; Segon Tinent: D. Evarist Elias Mir; Síndic: D. Lluís Matas Pascual; Síndic Suplent: D. Josep Roense Nadal; Regidors: Srs. Víctor Radresa Rigau; Genís Frou Rodó; Joaquim Bofill Bassach; Eduard Viñas Matarrodona; Josep Galí Mir; Joan Barnés Casademont; Genís Hereu Gich.

Jutge Municipal: D. August Mercader.

FEBRER

«Ateneu Montgrí»

En la reunió general de socis de l'entitat «Ateneu Montgrí» es va procedir al canvi de Junta Directiva resultant nomenats: President: D. Pere Blasi; Vice-president: Josep Castells; Secretari: Salvador Lloret; Vice-secretari: Narcís Plaja; Tresorer: Joaquim Capellà; Bibliotecari: Eduard Viñas; Vocals: Martí Vert i Joan Fontquerna.

Acte de profanació.

El matí del dia 25 es descobrí en el Cementiri un greu delictes: la profanació d'uns nínxols i una sepultura. El dia 27 la Guàrdia Civil procedia a la detenció a Port-Bou dels culpables, un francès i una francesa, junt amb un espanyol, que intentaren robar en les tombes.

El «ball de les deu» del Carnaval es celebrava amb gran expectació.

El Carnaval.

Es celebren les festes del Carnaval amb les tradicionals ballades de sardanes a la plaça i el ball de les deu. La fotografia que reproduïm és el gràfic testimoni de la desfilada de les comparses i disfresses a la plaça de la Vila.

Soldats.

La llista dels soldats corresponents a 1916 fou la següent:

Ricard Maruenda, Martí Planas, Josep Font, Miquel Riera, Emili Bou, Judes Arqués, Conrad Massaguer, Genís Planas, Pere Carbó, Joan Puig, Guillem Dalfó, Gumersindo Vilà, Llorenç Ferrer, Josep M. Tauler, Josep Masjoan, Venanci Pagés, Ramón Solés, Josep Martinez, Josep Presas, Josep Vallespi, Isidre Espigol, Emili Nicolau, Joan Tarré, Salvador Blanch, Joan Roura, Marià Ferrer, Josep Pujol, Pelai Borrat, Martí Mercader, Joan Pagés, Baldiri Mareña, Ramón Puig, Abelard Comalat, Rafel Torrent, Joan Coll, Narcís Vidal, Josep Saurí, Agustí Pagés, Josep Camps, Albert Deusedes, Joan Ferrer, Joan Llenas, Anton Elias, Genís Puig, Laureà Ferreró, Josep Caritg, Genís Serra.

MARÇ

L'Orfeó de l'Ateneu.

Aquesta entitat cultural organitza un Orfeó amb les corresponents seccions d'homes, noies i nois. Els mestres directors són els músics Vicenç Bou i Joaquim Vallespi.

El Sindicat Agrícola.

En reunió general d'afiliats la Junta Directiva del Sindicat Agrícola i Caixa Rural d'Estalvis i Prèstams queda constituïda de la següent manera: Consiliari: Rvnd. Martí Quintana, Pvre.; President: Lluís G. Sallé; Vice-president: J. de Camps i Arboix; Secretari: Joan Puigpey; Vice-secretari: Josep Pujol; Tresorer: Manel Murtra; Vocals: Pere Marqués, Pere Aleña i Domingo Grisset. S'aprova per unanimitat una proposta de Mossèn Quintana nomenant Soci de Mèrit a D. Manel Murtra en agraïment als seus importants treballs en pro de l'Entitat.

ABRIL

Eleccions a Diputats a Corts.

El resultat de les eleccions a Diputats a Corts pel Districte Electoral de Torroella de Montgrí celebrades el dia 9 és el següent:

Sr. Juli Fournier: 4.710 vots

Sr. Gustau Peyra: 3.398 »

Exit d'un artista.

El conegut artista de «varietés» Caballero Gurt ha donat varies sessions de prestidigitació que han sigut molt celebrades per la nombrosa concurrència.

MAIG

Les Fires i Festes de Sant Isidre.

Durant els dies 14, 15 i 16 es celebren aquestes Fires amb un gran concurs de bestiar otorgant-se els següents premis: Ajuntament; Diputació Provincial; Sr. Fournier, Diputat del Districte; Sr. Comte de Torroella; Sr. Gustau Peyra; Sindicat Agrícola; Lliga Republicana; Comissió Organitzadora. Premi especial, mitja unça d'or, dels senadors regionalistes, D. Frederic Rahola i D. Joan Vallés i Pujals.

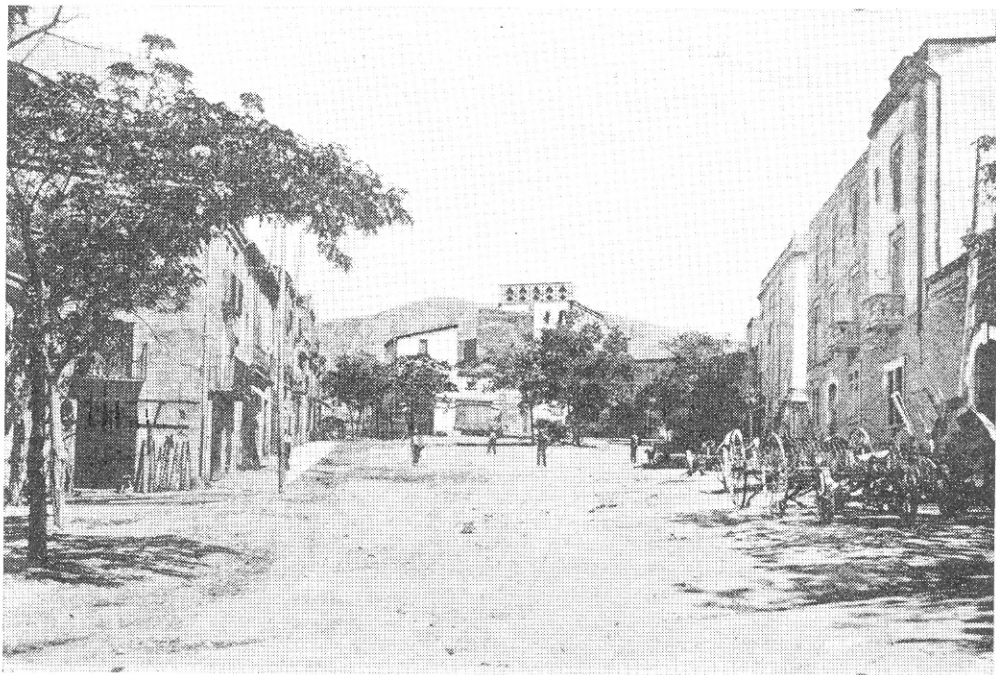
Tarda i nit tenen lloc balls al Teatre Jou per l'orquestra "Els Montgrins"; al Menestral per "La Lira" i al Saló Coll per "L'Empordanesa" de Palafrugell. Es celebra també una gran vetllada teatral amb el debut de l'Orfeó de l'Ateneu Montgrí.

Conferència.

Pronuncia una interessant conferència a la Lliga Republicana el famós polític Francesc Layret sobre el tema: "El conflicte mundial i la situació d'Espanya; deure dels republicans".

Greu perill d'accident.

Quan la tartana de Girona retornava plena de passatgers al travessar la via a Sant Jordi fou embestida per un tren de mercaderies que feia maniobres. La serenitat del tartaner En Martí Massaguer feu que pogués aturar el seu vehicle evitant una gran desgràcia. El tren va trencar les camelles de la tartana.

El «Fora-Portal» d'aquell temps.

Exposició de pintura.

El jove i prestigiós pintor Josep M. Mascort ha celebrat una exposició de les seves obres amb favorable crítica al Cercol Artístic de Barcelona.

El jornal dels paletes.

Els paletes de Torroella han presentat una proposta demanant l'augment de 0'25 pessetes de jornal. Es diu que si no és acceptada la petició aniran a la vaga.

JUNY

Aplec de la Sardana de Barcelona.

La cobla "Els Montgrins" ha obtingut un gran èxit a l'Aplec de la Sardana de Barcelona. El grup de dansaires "Emporion" de Barcelona oferí al director Vicenç Bou una magnífica placa d'homenatge i admiració.

Estudiants distingits.

Passen uns dies a Torroella els intel·ligents joves Lluís Pericot i Joaquim Carreras que han obtingut matrícula d'honor en totes les assignatures del curs.

Estrena teatral.

En el Centre Catòlic es representa amb gran èxit l'obra dramàtica "Amor qui triomfa" original del llorajat poeta Mossèn Francesc Viver.

JULIOL

La guerra naval en nostra costa.

El dissabte dia 5 un submarí austríac enfonsà el vapor anglès de 4.500 tones "Mount Odanistain" davant de les illes Medes. La tripulació, composta de 25 homes, va desembarcar a l'Estartit on arribaren en dos bots que remolcaven unes barques de vela. Els naufrages es traslladaren a Torroella, cridant l'atenció popular especialment tres negres, per la seva nota exòtica.

La Casa de la Vila en perill.

Els mestres de cases Joan Soler, Sebastià Bosch, Francesc Cases i Francesc Martí, requerits per l'Ajuntament, presenten un informe sobre l'estat de l'edifici declarant-lo en perill d'enrunar-se. La Corporació enterada del dictàmen acorda desallotjar el segon pis que habita l'empleat Joan Sadurní i nomenar un arquitecte que consideri les obres a realitzar.

Conseqüències de la Guerra Europea.

Degut al conflicte bèl·lic que sofreix Europa els queviures han pujat de preu. Elements bàsics de l'alimentació com el pa i la carn es venen amb un recàrrec de 0'10 pessetes per lliura sobre el preu normal. L'Ajuntament es reuneix amb el propòsit de solucionar aquest problema.

AGOST

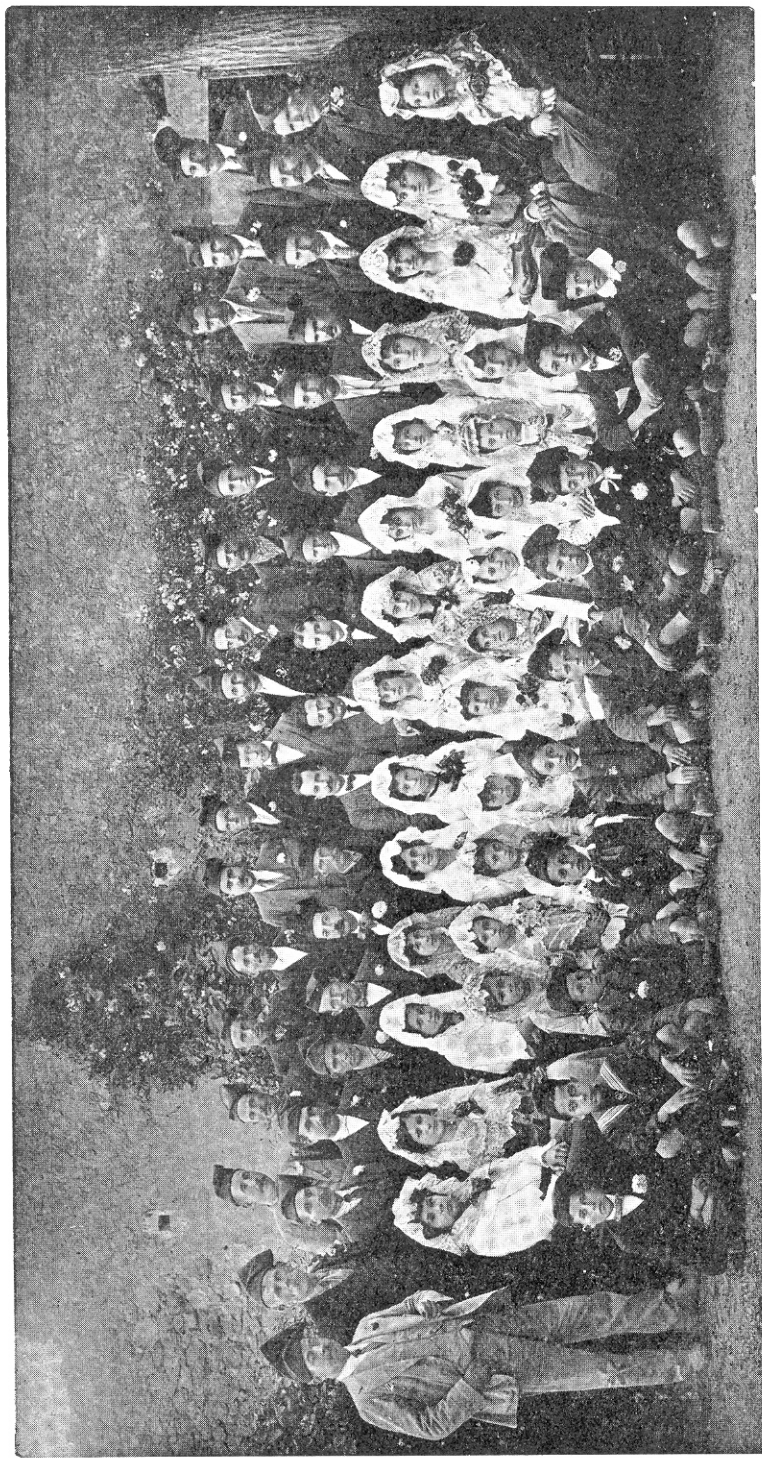
La Festa Major.

Es celebra la tradicional Festa Major de la Vila en honor del patró Sant Genís. Surten els vells gegants arreglats per En Sèculi, barber. A l'Església Parroquial té lloc un solemne ofici cantat per l'orquestra "Els Montgrins" amb assistència de les Autoritats de la Vila. Al capvespre surt la solemne processó que recorra els carrers de consuetud. Dematí i tarda es toquen sardanes a la Plaça. Les orquestres són: Els Montgrins, pel Centre Recreatiu; La Principal de Cassà, pel Saló Coll i La Principal de Castelló pel Menestral. Al Saló Jou es donen sessions de cinematògraf i atraccions d'artistes de "varietés" al Café Coll, Lliga Republicana i Café Comerç.

La Festa finalitza amb un gran ball de societat organitzat pel Centre Recreatiu en el Saló Jou.

Els gegants, a la sortida de l'ofici solemne de la Festa Major, arriben a la Plaça de la Vila.

L'Orfeó de l'Ateneu Montgrí amb els mestres directors Vicenç Bou i Joaquim Vallespi, junt amb el President de l'entitat Sr. Pere Blasi.

El gramòfon.

A l'Ateneu Montgrí En Josep Ramió ha obsequiat els socis amb una audició de gramòfon que ha causat l'admiració dels assistents.

SETEMBRE

Important conferència.

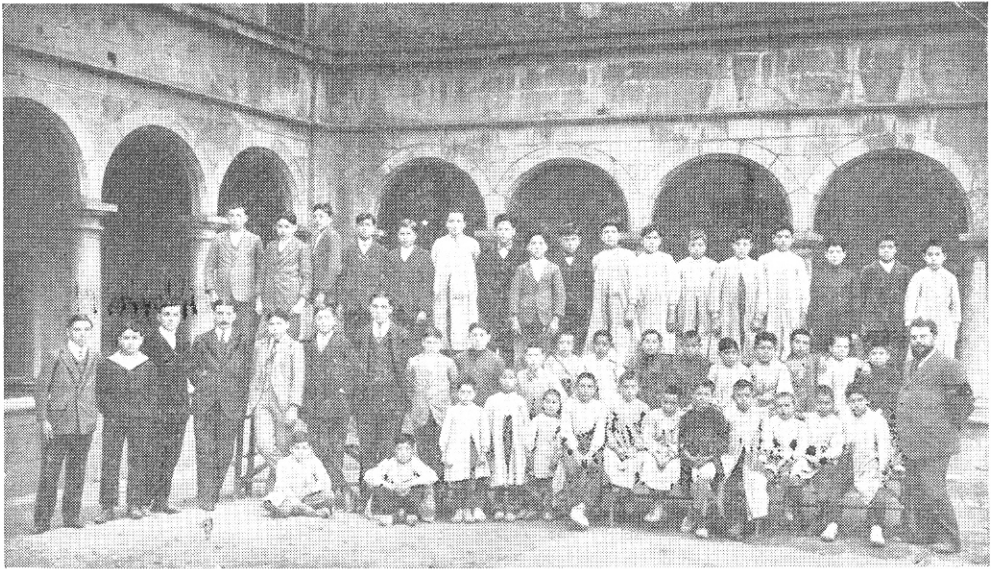
L'il·lustre literat, membre de l'Institut d'Estudis Catalans, D. Jaume Massó i Torrents dóna una interessant conferència sobre el tema: "Història de la literatura catalana".

Exposició escolar.

Una important exposició escolar dels alumnes de les Escoles Nacionals demostra l'eficaç labor pedagògica dels mestres Srs. Pere Blasi, Josep Thomàs i Sra. Carolina Vilavella.

El Portal de Santa Caterina.

Comissionats per la Junta de Conservació de Monuments de la Mancomunitat de Catalunya, visitaren Torroella els arquitectes Srs. Isidre Puig i Boada i Josep F. Rafols. El seu objecte és fer un estudi de l'estat en que es troba el Portal de Santa Caterina per realitzar una restauració del monument.

Els alumnes de les Escoles Nacionals amb els mestres Srs. Pere Blasi i Josep Thomàs.

OCTUBRE

Defunció de l'Almirall D. Víctor M.ª Concas.

Al balneari de Montemayor, mort l'Almirall de l'Armada i ex-ministre de Marina, D. Víctor M.ª Concas. Descendent de pares torroellencs, l'il·lustre militar passava algunes temporades a la nostra Vila on hi comptava amb bones amistats i veritables admiradors.

L'Almirall Concas tenia un historial militar brillantíssim. Va prendre part a les campanyes del Pacífic el 1867, on fou ferit, i a Filipines el 1874 en la presa de Lagasan. Fou nomenat el 1880 comandant de la corbeta «Nautilus» i va intervenir en l'adquisició dels vaixells «Pelayo» i «Cristóbal Colón». L'any 1897, designat comandant del «Infanta Maria Teresa» es va trobar a la batalla naval de Santiago de Cuba, siguent greument ferit i fet presoner. Lliberat i de retorn a Espanya és nomenat Comandant General de les Dressanes de Cartagena. L'any 1905, en el govern Moret, ocupa el càrrec de Ministre de Marina i novament és ministre de Marina a l'any 1909. Era senador vitalici i conseller d'Estat; havia també realitzat importants missions diplomàtiques entre elles l'arbitratge en nom del Rei D. Alfons XIII en un litigi entre Estats Units i Panamà. En memòria de l'Almirall Víctor M.ª Concas Torroella li dedica un carrer en el barri mariner de l'Estartit.

Orga nova.

Ha visitat la Vila el prestigiós constructor d'orgues Francesc Aragonés al qual li ha estat encomenada pel nostre Sr. Rector Mossèn Narcís Camps una magnífica orga per l'Església Parroquial.

Benedicció d'una campana a l'Estartit.

Es va celebrar al barri mariner de l'Estartit una bella festa amb motiu de la benedicció d'una campana que porta la següent inscripció: «La Pubilla». «Record de Pere Coll Rigau, nascut a la Torre Ponsa, batejat en aquesta església de l'Estartit el dia 9 de Març de 1853».

L'acte va resultar molt solemne i els padrins foren generosos llençant joguines, monedes i llaminadures.

Premi d'Esperanto.

El sacerdot i poeta Mossèn Francesc Viver ha obtingut en els Jocs Florals del Centre Moral de Girona el primer Premi a la millor obra escrita en Esperanto.

NOVEMBRE

La Festa de Santa Caterina.

À l'ermita de la Santa en el Montgrí, es celebra aquesta típica festa de la Patrona de Torroella. Els romeus formen una gran multitud i l'ofici és seguit amb devoció. "Els Montgrins" hi prenen part i toquen també les sardanes i el "llevant de taula" per l'ermità. A la tarda, després del dinar en plena muntanya, s'inicia el retorn a la Vila portant el ram de llor o el pomell d'herbes aromàtiques i remeieres.

La fira de Sant Andreu.

El temps, en forma de pluja persistent, obliga a la suspensió de la tradicional Fira de Sant Andreu. No obstant, es va celebrar el diumenge següent amb força concurrència.

Malura endèmica: Inundacions.

A conseqüència de les persistents plujes el Ter sofreix un important desbordament. Les aigües inunden extenses terres de cultiu i s'uneixen amb les del Daró que també s'ha desbordat. Les pèrdues són greus per l'agricultura comarcal.

DESEMBRE

El port de l'Estartit.

En sessió municipal es dona compte d'un comunicat del diputat a Corts pel districte Sr. Juli Fournier, acompanyant una carta del Sr. Ministre de Foment en la qual diu que l'expedient del Port refugi de l'Estartit recomanat amb tant d'interès pel Sr. Fournier està en estudi del negociat respectiu i que es resoldrà dintre breu plaç. La Corporació Municipal, considerant la importància del projecte de construir un Port a l'Estartit, acorda manifestar el seu agraïment al Sr. Fournier per les gestions realitzades.

Acció bèl·lica marítima.

Uns pescadors de l'Estartit presenciaren l'enfonsament del vapor italià "Citta di Palermo" de 12.000 tones ocasionat per l'atac d'un submarí alemany. Els 148 tripulants del vaixell foren tots salvats; tres d'ells resultaren ferits. El vapor a més d'altre càrrega transportava 1.200 cavalls destinats a Itàlia.

Les sardanes a l'aplec de Santa Caterina.

Preus del mercat nadalenc.

El mercat de vigília de Nadal, molt concorregut, ha donat les següents cotitzacions:

Blat: 26 ptes. quartera.	Gallines: 9 ptes. el parell.
Civada: 11 » »	Pollastres: 4 » » »
Ordi: 14 » »	Anecs: 6 » » »
Faves: 19 » »	Conills: 3 » » »
Esparcet: 18 » »	Oques: 5 » » »
Mongetes: 35 » »	Patates: 4'50 ptes. el quintà.
Blat de moro: 21 ptes. »	Porcs grassos: 17 ptes. l'arroba.
Oli: 18 ptes. mallal.	Bestiar porquí: 16 ptes. unitat.
Ous: 2'30 » dotzena.	

Vetllada teatral.

La nit de Nadal es celebra una vetllada teatral organitzada per l'Ateneu Mongtrí, amb la participació de l'Orfeó i de l'Orquestra «Els Montgrins». S'interpreten les obres «Sota de l'olm» i «La porqueirola» d'Enric Morera; «La filla del marxant» d'En Vives i «Pàtria Nova» de Grieg. La secció dramàtica representa l'obra «El xaradístic» de J. Àsmarats. Els preus són: Butaca 0'75 ptes. Entrada general: 0'40 ptes.

Els pastorets.

En el Centre Catòlic es representa la tradicional obra nadalenca «Els Pastorets», lletra de Mossèn Gay i música de Mossèn Roquet.

Les decoracions, molt ben realitzades, són originals del jove pintor Josep M.ª Mascort. La representació va aconseguir un veritable èxit.

* * *

Un comentari de cloenda podria ésser explícit sobre aquest tema evocador de fa mig segle. Potser però, no seria escaient puix són prou descriptives les il·lustracions i les notícies publicades, en llur breu i significativa intenció. El tema indueix, a la vegada, a renovar la vella teoria —poetitzada per Manrique— de si el temps passat fou millor...

En realitat, cada època és l'ideal pels que la viuen en plena joventut; així ho fou el 1916 pels que llavors dansaven el famós ball «Sketing» amb el mateix apassionament que els joves d'avui dansen els frenètics ritmes de la música moderna. I és que no hi ha res de nou sota del sol que ens il·lumina, i les inquietuts, les fal·leres i les passions humanes permaneixen immutables a través dels segles.

Pere Castells